

Forsat stabil lønudvikling på DA-området

I 3. kvartal 2019 var den årlige lønstigningstakt på DA-området 2,5 pct., hvilket er 0,1 pct.-point højere end i forgående kvartal. Funktionærernes løn steg med 2,6 pct. år-år i 3. kvartal 2019, hvilket er 0,1 pct.-point højere end i foregående kvartal. Arbejdernes løn steg med 2,5 pct. år-år i 3. kvartal 2019, hvilket også er 0,1 pct.-point højere end i foregående kvartal., *jf. tabel 1*. Siden 2. kvartal 2018 har lønudviklingen på DA-området været relativt stabil omkring 2½ pct., hvilket har været ca. ¼ pct.-point over referenceforløbet.

Tabel 1. Udvikling i løn og priser

	1. kv. 2018	2. kv. 2018	3. kv. 2018	4. kv. 2018	1. kv. 2019	2. kv. 2019	3. kv. 2019
DA-området	----- Årlig ændring i pct. -----						
Arbejdere	2,3	2,7	2,6	2,5	2,4	2,4	2,5
Funktionærer	2,3	2,5	2,5	2,5	2,6	2,5	2,6
Fremstillingssektoren	2,2	2,5	2,6	2,5	2,4	2,5	2,6
Bygge og anlæg	2,8	3,3	3,4	3,4	3,4	3,1	3,2
Serviceprægede erhverv	2,3	2,5	2,3	2,2	2,3	2,2	2,3
DA-området i alt	2,3	2,6	2,5	2,5	2,5	2,4	2,5
Forbrugerpriser	0,6	1,0	0,9	0,8	1,2	0,8	0,4
Reallønsudvikling	1,7	1,6	1,6	1,7	1,3	1,6	2,1

Anm.: Opgjort efter DB07.

Kilde: DA's KonjunkturStatistik og Danmark Statistik.

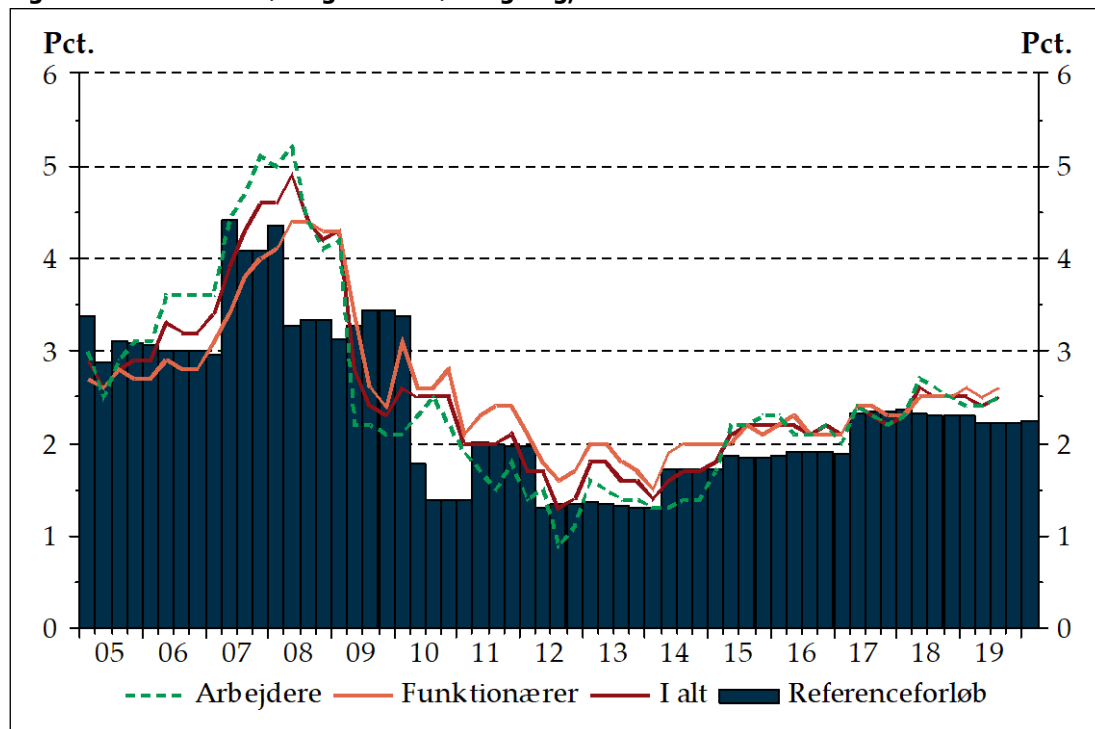
Inflationen aftog med 0,4 pct.-point i 3. kvartal 2019, hvilket indebar en stigning i forbrugerpriserne på 0,4 pct. Det betyder, at reallønsfremgangen på DA-området var på 2,1 pct., hvilket er en stigning på 0,5 pct.-point i forhold til det foregående kvartal, men omtrent på niveau med den gennemsnitlige reallønsudvikling siden 2015.

Samlet lønudvikling på DA-området

På hele DA-området var lønstigningstakten på 2,5 pct. i 3. kvartal 2019. Lønudviklingen lå dermed 0,3 pct.-point over de aftalte omkostningsstigninger i det overenskomstbaserede referenceforløb.

Arbejdernes lønstigningstakt var på 2,5 pct. og funktionærernes lønstigningstakt en smule højere på 2,6 pct. i 3. kvartal 2019, *jf. figur 1*.

Figur 1. Referenceforløb og faktisk lønstigning, samlet DA-område

Anm.: Den faktiske lønstigning omfatter hele DA-området, det vil sige inkl. ansatte, der ikke er omfattet af overenskomster i referenceforløbet. Opgørelsen af omkostningerne for de overenskomstbaserede referenceforløb beregnes som den prognosemæssige omkostningsudvikling og tager udgangspunkt i overenskomsternes omkostningselementer på 13 udvalgte overenskomstområder, hvilket betyder, at fremstillingssektoren vægter mere i forhold til DA-området samlet set, mens servicesektoren vægter mindre. Dertil vægter timelønnede mere. Stigningerne beregnes som en prognose baseret på de landsdækkende overenskomster. På den enkelte arbejdsplads kan lønudviklingen afvige herfra som følge af lokale forhandlinger mellem ledelse og de ansatte.

Kilde: DA's KonjunkturStatistik samt egne beregninger.

Pensionsindbetalinger bidrog med 0,3 pct.-point til lønstigningstakten på hele DA-området. Fritvalgsordninger bidrog med 0,5 pct.-point, hvilket er 0,1 pct.-point mindre end de seneste to år. Det skyldes, at den aftalte stigning i bidragssatserne for fritvalgsordningerne er lidt mindre i overenskomstperiodens sidste år. Derudover er der et negativt bidrag fra betalinger af genetillæg på -0,1 pct.-point på hele DA-området, mens der ikke var et bidrag fra personalegoder. Det samlede bidrag fra genetillægsbetalinger, fritvalgsordninger, personalegoder og pensionsindbetalinger udgjorde 0,8 pct.-point i 3. kvartal 2019, jf. tabel 2., hvilket er 0,1 pct.-point mere end 2. kvartal 2019.

Tabel 2. Lønstigningstakternes sammensætning, hovedbrancher og DA i alt

	2. kvartal 2019				3. kvartal 2019			
	Fremstilling	Bygge- og anlæg	Service	Hele DA	Fremstilling	Bygge- og anlæg	Service	Hele DA
Samlet lønudvikling	2,5	3,1	2,2	2,4	2,6	3,2	2,3	2,5
<i>Heraf:</i>	<i>Pct.-point</i>							
Genetillæg	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Fritvalgsordninger	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Personalegoder	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pension	0,2	0,5	0,3	0,3	0,3	0,5	0,3	0,3
I alt	0,7	1,0	0,7	0,7	0,8	1,1	0,7	0,8

Anm.: Tabellen angiver årlig ændring i timefortjenesten. Bidraget fra pension afspejler bl.a., at pensionsbetalinger øges med lønnen. Der indgår både arbejdere og funktionærer i opgørelsen af sammensætningerne.

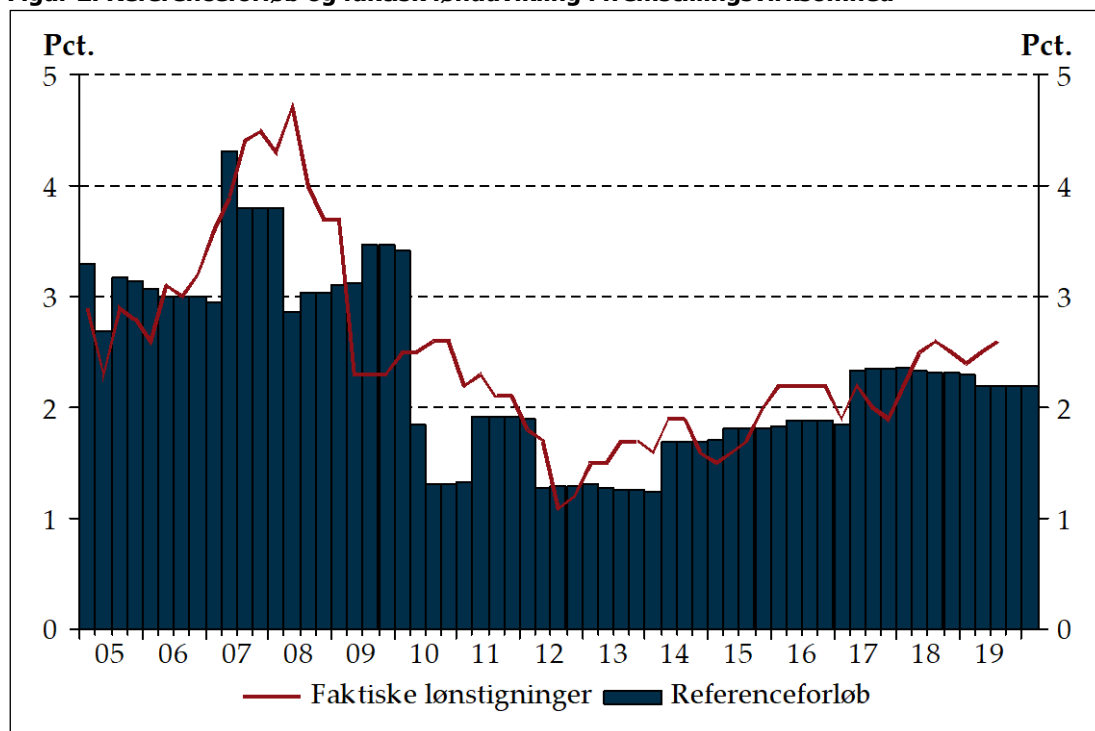
Kilde: DA's KonjunkturStatistik.

Brancheopdelt lønudvikling på DA-området

Lønstigningstakten i fremstillingsvirksomhed var på 2,6 pct. i 3. kvartal 2019. Dermed lå lønstigningstakten i fremstillingsvirksomhed i 3. kvartal 2019 0,4 pct.-point over de aftalte omkostningsstigninger i det overenskomstbaserede referenceforløb. I forhold til 2. kvartal 2019 steg lønstigningstakten med 0,1 pct.-point, jf. figur 2. Siden 2. kvartal 2018 har lønudviklingen inde for fremstillingsvirksomhed været ca. ¼ pct.-point over referenceforløbet.

Pensionsindbetalinger i fremstillingsvirksomhed bidrog til lønstigningen med 0,3 pct.-point i 3. kvartal 2019, mens fritvalgsordninger bidrog med 0,5 pct.-point. Hverken genetillæg og personalegoder bidrog til lønstigningen i fremstillingsvirksomhed, jf. tabel 2.

Figur 2. Referenceforløb og faktisk lønudvikling i fremstillingsvirksomhed

Anm.: Den faktiske lønstigning omfatter fremstillingsvirksomhed på hele DA-området, det vil sige inkl. ansatte, der ikke er omfattet af overenskomster i referenceforløbet. Referenceforløbet er baseret på Industriens Overenskomst, Træ- og møbeloverenskomsten og Slagterioverenskomsten.

Kilde: DA's KonjunkturStatistik og egne beregninger.

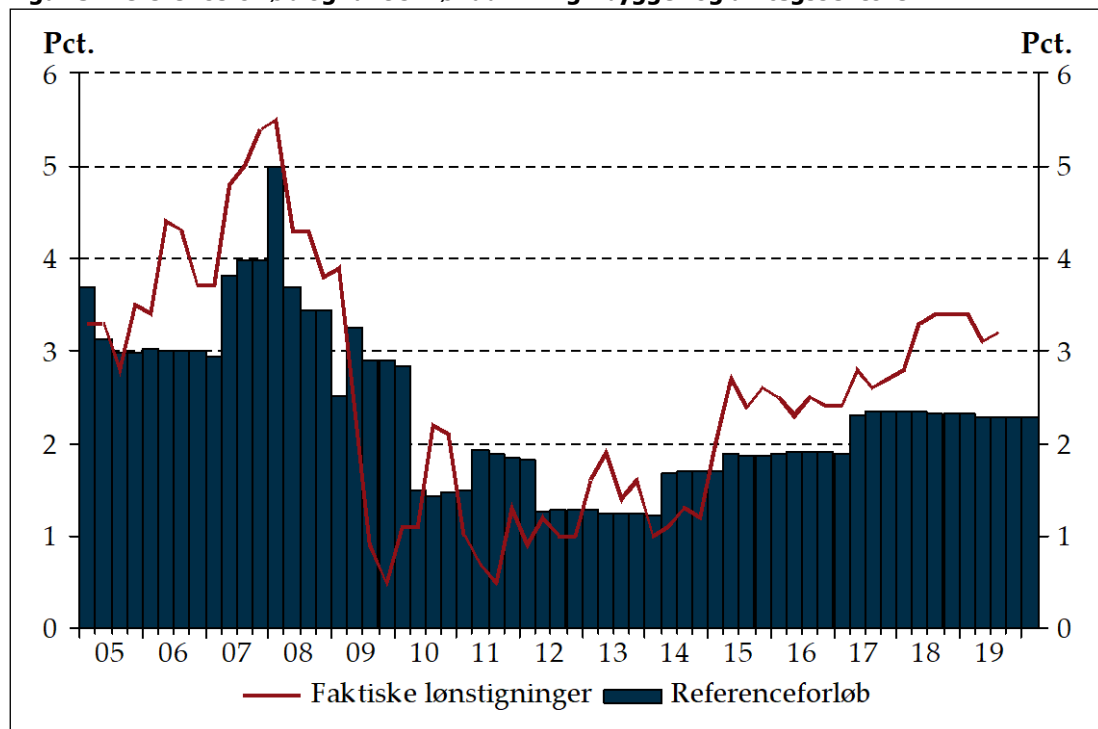
Den største lønstigning i 3. kvartal 2019 inden for fremstillingsvirksomhed var inden for plast- og gummiindustri, hvor den årlige lønstigningstakt var på 3,8 pct. Dette er 0,2 pct.-point højere end lønstigningstakten i det foregående kvartal. Den mindste lønstigning inden for fremstillingsvirksomhed i 3. kvartal 2019 var inden for Grafisk industri og Træ- og papirindustri, som oplevede en lønstigningstakt på 2,0 pct. For Grafisk industri er lønstigningstakten uændret, mens lønstigningstakten er 0,5 pct.-point lavere end i det foregående kvartal for Træ- og papirindustri.

Inden for bygge- og anlægsvirksomhed var den årlige lønstigningstakt 3,2 pct. i 3. kvartal 2019, hvilket er 0,1 pct.-point højere end i foregående kvartal. Den årlige lønstigningstakt var 0,9 pct.-point over de aftalte omkostningsstigninger i det overenskomstbaserede referenceforløb, *jf. figur 3*. Siden 2. kvartal 2018 har lønudviklingen inde for bygge- og anlægsvirksomhed været ca. 1 pct.-point over referenceforløbet.

En del af stigningen inden for bygge- og anlægsvirksomhed skyldes bidrag fra pensionsindbetalingerne, som bidrog med 0,5 pct.-point til lønstigningerne. Fritvalgsordninger bidrog også med 0,5 pct.-point til lønstigningerne. Hverken genetillæg og personalegoder bidrog til lønstigningen i bygge- og anlægsvirksomhed. Det er hhv. 0,1 pct.-point højere og 0,1 pct.-point lavere end bidragene i 2. kvartal 2019.

Det samlede bidrag fra genetillægsbetalinger, fritvalgsordninger, personalegoder og pensionsindbetalinger udgjorde 1,1 pct.-point i 3. kvartal 2019, hvilket var 0,1 pct.-point højere end i 2. kvartal 2019, *jf. tabel 2*. Forskellen kan henføres til personalegoder og genebetalinger.

Figur 3. Referenceforløb og faktisk lønudvikling i bygge- og anlægssektoren

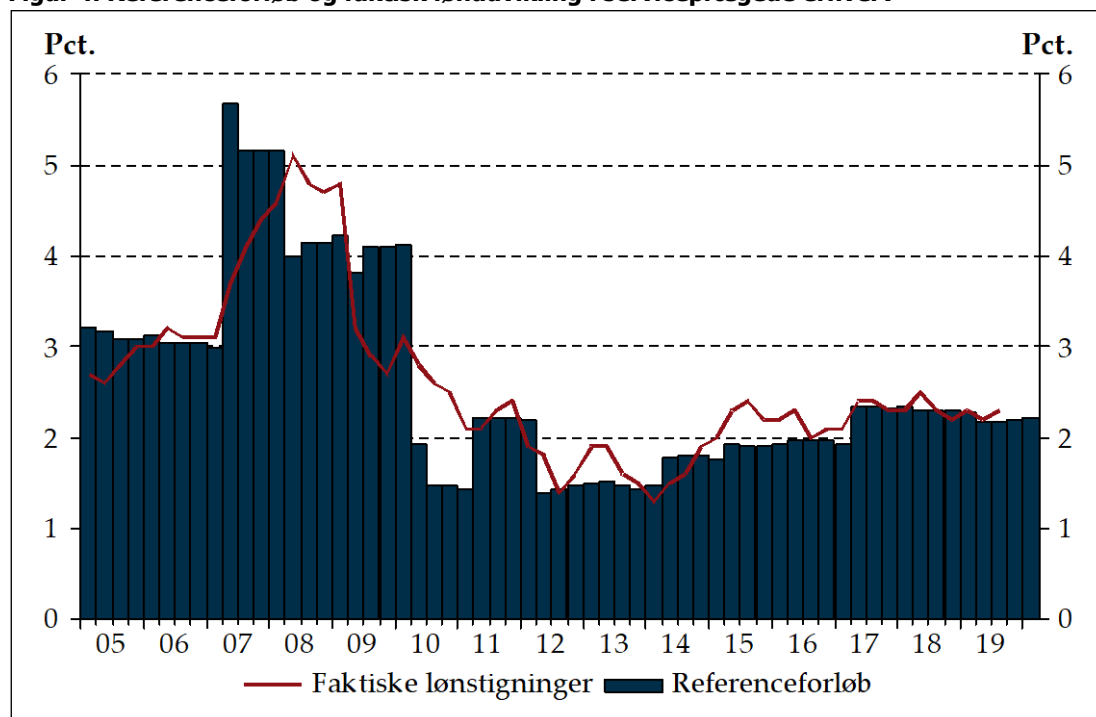

Anm.: Den faktiske lønstigning omfatter bygge- og anlægsvirksomhed på hele DA-området, det vil sige inkl. ansatte, der ikke er omfattet af overenskomster i referenceforløbet. Referenceforløbet er baseret på Bygge- og anlægs-overenskomsten, Bygningsoverenskomsten, Maleroverenskomsten, Elektrikeroverenskomsten og VVS-overenskomsten.

Kilde: DA's KonjunkturStatistik og egne beregninger.

Lønningerne steg 2,3 pct. inden for serviceprægede erhverv i 3. kvartal 2019, hvilket er en stigning på 0,1 pct.-point i forhold til 2. kvartal 2019. Lønstigningen lå dermed 0,1 pct.-point over niveauet af de aftalte omkostningsstigninger i det overenskomstbaserede referenceforløb i 3. kvartal 2019, *jf. figur 4*. Siden 2. kvartal 2018 har lønudviklingen inde for serviceprægede erhverv været omtrent på samme niveau som referenceforløbet.

Figur 4. Referenceforløb og faktisk lønudvikling i serviceprægede erhverv

Anm.: Den faktiske lønstigning omfatter de serviceprægede erhverv på hele DA-området, det vil sige inkl. ansatte, der ikke er omfattet af overenskomster i referenceforløbet. Referenceforløbet er baseret på Transport- og logistikoverenskomsten, Fællesoverenskomsten på transportområdet, Serviceoverenskomsten og Butikoverenskomsten.

Kilde: DA's KonjunkturStatistik og egne beregninger.

Pensionsindbetalinger og fritvalgsordninger bidrog begge positivt med hhv. 0,3 pct. og 0,5 pct., mens genetillægsbetalinger bidrog med -0,1 pct.-point. Det samlede bidrag fra genetillægsbetalinger, fritvalgsordninger, personalegoder og pensionsindbetalinger udgjorde 0,7 pct. i 3. kvartal 2019, hvilket er samme niveau som i 2. kvartal 2019, *jf. tabel 2*.

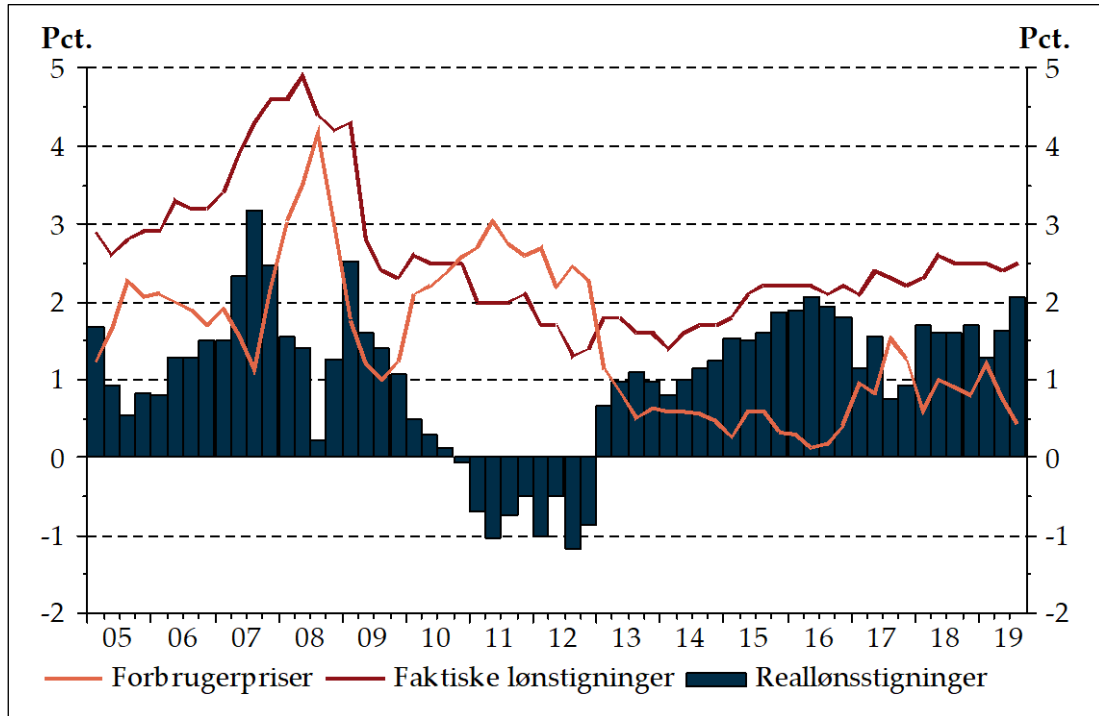
De største lønstigninger i 3. kvartal 2019 blandt de serviceprægede erhverv var inden for Ingeniør virksomhed m.v., hvor lønstigningstakten var på 3,2 pct., hvilket er 0,4 pct.-point højere end i 2. kvartal 2019. De laveste lønstigninger i 3. kvartal 2019 var inden for kategorierne Persontransport og Operationel service og arbejdsformidling, hvor lønstigningstakterne var 1,7 pct., hvilket er hhv. 1 pct.-point og 0,3 pct.-point lavere end foregående kvartal.

Udviklingen i reallønnen

Reallønnen angiver, hvor meget lønstigningen overstiger inflationen. Den er dermed et mål for den reelle forbedring i købekraft som følge af lønudviklingen.

I 3. kvartal 2019 lå inflationen på 0,4 pct., hvilket var et fald på 0,4 pct.-point i forhold til 2. kvartal 2019. De privatansatte på DA-området havde dermed i 3. kvartal 2019 en stigning i reallønnen på 2,1 pct., hvilket er 0,5 pct.-point højere end reallønsstigningen i det foregående kvartal, og omkring gennemsnitsniveauet siden 2015, *jf. figur 5*.

Figur 5. Udviklingen i forbrugerpriserne og reallønnen på DA-området

Kilde: Danmarks Statistik, DA's KonjunkturStatistik og egne beregninger.